

RADY GMINY CIECHOCIN

z dnia 13 listopada 2014 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Ciechocin na lata 2014 – 2020**

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (j. t. Dz. U. z 2013 r. poz. 594 j.t., 645 i 1318 oraz z 2014 r. poz. 379, poz. 1072) w związku z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (j.t. Dz. U. z 2013 roku poz. 182, poz. 509, poz. 1650 oraz z 2014 r. poz. 567, poz. 598, poz. 1004, poz. 1146, poz. 1188) **uchwała się, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ciechocin na lata 2014 – 2020 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Gminy Ciechocin
Sławomir Grąbczewski

Uzasadnienie

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika z art. 17 ust 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. (tekst jednolity Dz.U. z 2013r. poz. 182 ze zmianami).

Dotychczas obowiązująca Strategia obejmowała lata 2008 – 2013: Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014 -2020 jest dokumentem wieloletnim, który ma istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa społecznego jej mieszkańców w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem. Strategia wskazuje na kluczowe trudności społeczne, z jakimi borykają się mieszkańcy gminy oraz ich potrzeby. Jest dokumentem który wytycza kierunki działań na rzecz niwelowania zjawisk społecznie niepożądanych. Przyjęcie Strategii, jej wdrażanie, monitoring, nadzór nad realizacją, ewaluacja przyczynią się do rozwiązania lub przynajmniej częściowo ograniczą problemy społeczne, które są obecne w życiu mieszkańców Gminy Ciechocin.

Przyjmując Strategie Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ciechocin na lata 2014 -2020 władze Gminy Ciechocin podejmują działania sprzyjające wspieraniu mieszkańców w przezwyciężaniu problemów i kwestii społecznych oraz ciągłej aktywności na rzecz uczynienia obszaru Gminy miejscem przyjaznym dla wszystkich mieszkańców.

Przewodniczący
Rady Gminy Ciechocin
Stawomir Grąbczewski

Załącznik do Uchwały Nr XLVIII/236/2014
Rady Gminy Ciechocin
z dnia 13 listopada 2014 r.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE CIECHOCIN NA LATA 2014 – 2020

Spis treści:

Wstęp	4
I. Misja Strategii	6
II. Podstawy Prawne Tworzenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	6
III. Założenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Ciechocin	9
1. Aktualna sytuacja społeczno – gospodarcza Gminy Ciechocin	9
1.1. Położenie, powierzchnia, ludność	9
1.2. Infrastruktura techniczna	11
1.2.1. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	11
1.2.2. Gospodarka odpadami	12
1.2.3. Zaopatrzenie i pobór wody	12
1.2.4. Elektroenergetyka	13
1.2.5. System komunikacji	13
1.3. Turystyka	14
1.4. Gospodarka	15
1.5. Ochrona zdrowia	16
1.6. Edukacja i kultura	17
1.6.1. Szkolnictwo	17
1.6.2. Biblioteki	17
1.6.3. Sport	18
1.6.4. Kultura	18
1.7. Pomoc społeczna	18
IV. Diagnoza i Analiza Problemów Społecznych	21
1. Bezrobocie	21

2. Niepełnosprawność	25
3. Rodziny z dziećmi	26
4. Dzieci i młodzież	27
5. Seniorzy	28
V. Analiza SWOT	30
VI. Cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Ciechocin	31
VII. Ewaluacja i zarządzanie Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych	36
Bibliografia	37

WSTĘP

Niezwykle istotnym obszarem działalności samorządu terytorialnego jest sfera społeczna. Do zadań władz lokalnych należą takie działania, które spowodują stworzenie mieszkańcom gminy odpowiednich warunków życia. Nie jest to możliwe bez odpowiedniej diagnozy potrzeb, a następnie prowadzenia lokalnej polityki w taki sposób, aby rozwiązywała ona problemy społeczne. Na uwagę zasługuje fakt, iż problemy związane z kwestiami społecznymi są często zagađenieniami trudnymi i wymagającymi długotrwałych i kompleksowych działań. Dlatego też niezbędne jest stworzenie wieloletniej strategii, która określi najważniejsze cele, a także działania, jakie należy wykonać, by cele te osiągnąć.

Strategia rozwoju gminy jest jednym z ważniejszych dokumentów strategicznych uchwalanych przez samorząd lokalny. Jest to kompleksowy i średniookresowy plan rozwoju gminy. Opracowany przy współudziale partnerów społecznych i gospodarczych oraz samych mieszkańców. Zawierający opis uwarunkowań, kierunków rozwoju gminy, celów strategicznych, a także działań pozwalających na ich osiągnięcie.

Cele strategiczne każdej gminy – w tym gminy Ciechocin dotyczą obszarów gospodarczych, infrastrukturalnych, środowiskowych, a także społecznych. Z tego powodu istnieje konieczność stworzenia strategii rozwiązywania problemów społecznych. Jest to dokument ukierunkowany wyłączenie na strategiczne planowanie w sferze polityki społecznej.

Przygotowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest obowiązkowym zadaniem własnym gminy i wynika z zapisów Ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2014r. Zgodnie z art. 2 ww. ustawy „*pomoc społeczna jest insynuacją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości*”. Taka definicja nakłada na gminy nie tylko obowiązek bieżącej pracy prowadzącej do poprawy sytuacji życiowej mieszkańców, ale także do właściwej diagnozy, przewidywania zmian jakie mogą się pojawić w niedalekiej przyszłości oraz wyznaczania strategicznych celów i kierunków

działań mających na celu wspieranie osób i rodzin. Z tego powodu zadaniem gminy jest „opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnie ryzyka”.

Niniejsza Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem mającym na celu analizę stanu sytuacji społecznej mieszkańców i adekwatny do potrzeb wybor działań, jednostek wykonawczych i źródeł finansowania w sferze rozwiązywania problemów społecznych gminy. Jej opracowanie zostało oparte o ideę subsydiarności (polegającej na tworzeniu w gminie wspólnoty zdolnej do generowania procesów samopomocowych) oraz partnerstwa.

Strategia opracowana została przy udziale pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, przedstawicieli Urzędu Gminy Ciechocin oraz innych osób, zainteresowanych przyjęciem dokumentu.

Gmina Ciechocin do tej pory realizowała Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2007 - 2013. Ewaluacja realizacji wcześniejszej strategii, diagnoza problemów społecznych oraz prognoza zmian, jakie będą miały miejsce w kolejnych latach umożliwiła wytyczenie celów strategicznych i kierunków działań, które będą systematycznie wdrażane w latach 2014 – 2020 na terenie gminy Ciechocin.

I. MISJA STRATEGII

**INICJOWANIE I WSPIERANIE AKTYWNOŚCI
MIESZKAŃCÓW GMINY CIECHOCIN W ICH DĄŻENIU
DO ZASPOKOJANIA POTRZEB UMOŻLIWIĄJĄCYCH
ŻYCIE W WARUNKACH ODPOWIADAJĄCYCH
GODNOŚCI CZŁOWIEKA**

II. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Jednym z obowiązkowych zadań gminy zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r., poz. 182 ze zm.) jest opracowanie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Treść niniejszej publikacji jest regulowana przez następujące akty prawne:

- **ustawa o zatrudnieniu socjalnym** (Dz. U. z 2011r. Nr 43 poz. 225 z późn. zm.),
- **ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie** (Dz. U. z 2005r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.)
- **ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej** (Dz. U. z 2013r., poz. 135 z późn. zm.),
- **ustawa o świadczeniach rodzinnych** (Dz. U. 2013 r. poz. 1456 z późn. zm.),
- **ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów** (Dz. U. z 2012r. poz. 1228 ze zmianami)
- **ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie** (Dz. U. z 2010r. Nr 234 poz. 1536 z późn. zm.),
- **ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi** (Dz. U. z 2002r. Nr 147 poz. 1231),
- **ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy** (Dz. U. z 2013r., poz. 674 z późn. zm.),
- **ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych** (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.),
- **ustawa o dodatkach mieszkaniowych** (Dz. U. z 2013r., poz. 966 z późn. zm.),
- **ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii** (Dz. U. z 2012r., poz. 124),
- **ustawa o systemie oświaty** (Dz. U. z 2004r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.)
- **ustawa o ochronie zdrowia psychicznego** (Dz. U. 2011 nr 231 poz. 1375)

Gmina Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Cieluchin jest także zgodna z dokumentami programowymi:

- Strategią Pomocy Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2020 +-

- Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2020;
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Golubsko-Dobrzyńskim na lata 2013-2017.

III. ZAŁOŻENIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW

SPÓŁECZNYCH W GMINIE CIECHOCIN

1. Aktualna sytuacja społeczno – gospodarcza Gminy Ciechocin

1.1. POŁOŻENIE, POWIERZCHYNIA, LUDNOŚĆ

Gmina Ciechocin umiejscowiona jest w południowo-zachodniej części województwa, w powiecie golubsko – dobrzyńskim i zajmuje obszar 10 149 ha.

Graniczy z gminami:

- Kowalewo – Pomorskie, powiat golubsko - dobrzyński
- Golub – Dobrzyń, powiat golubsko - dobrzyński
- Zbójno, powiat golubsko - dobrzyński
- Lubicz, powiat toruński
- Obrowo, powiat toruński
- Czernikowo, powiat toruński

Ciechocin pełni funkcję lokalnego ośrodka administracyjnego, w którym mieści się Urząd Gminy. Pod względem administracyjnym obszar gminy dzieli się na 10 sołectw.

W dniu 31.12.2013r gmina Ciechocin liczyła sobie 4144 osób (z czego 2050 mężczyzn), w tym w rozbięciu na poszczególne sołectwa:

Ludność wg. sołectw. Stan 31.12.2013r.

Lp.	Wyszczególnienie	Ludność ogółem
1.	Ciechocin i Kujawy	845
2.	Elgiszewo	792
3.	Małszyce	326
4.	Miliszewy	483
5.	Morgowo	118
6.	Nowa Wieś	290
7.	Piotkowo	264
8.	Rudaw	267
9.	Świętosław	759
RAZEM		4144

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Stanu Cywilnego w Ciechocinie

Rozwój społeczno – gospodarczy gminy jest w dużym stopniu uzależniony od uwarunkowań demograficznych. W gminie w ostatnich latach przyrost naturalny miał wartość ujemną, jednakże rok 2013 przyniósł już znaczącą poprawę.

Poniżej przedstawiono dane dotyczące populacji gminy na przestrzeni 5 ostatnich lat.

Wielkość populacji i zmiany w latach 2009 – 2013

Rok	Liczba ludności	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
2009	3985	50	43	7
2010	4015	38	38	0
2011	4011	37	39	-2
2012	4015	39	49	-10
2013	4043	42	34	8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Główny Urząd Statystyczny

Struktura ludności według wieku mająca wpływ na kształtowanie się struktur społeczno – ekonomicznych przedstawia się następująco:

Porównanie ludności w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym w roku 2005 (stan w dniu 31-12-2005) i w latach 2012 i 2013 roku (stan w dniu 31-12-2012 oraz 31-12-2013)

Grupa wiekowa	Liczba osób			Procent %		
	2005	2012	2013	2005	2012	2013
Wiek przedprodukcyjny:	1 118	923	901	27,8	23,0	22,3
- kobiety	548	459	448	13,6	11,4	11,1
- mężczyźni	570	464	453	14,2	11,6	11,2
Wiek produkcyjny:	2 310	2 484	2 527	57,3	61,9	62,5
- kobiety	1 067	1 141	1 161	26,5	28,4	28,7
- mężczyźni	1 243	1 343	1 366	30,8	33,5	33,8
Wiek poprodukcyjny:	600	608	615	14,9	15,1	15,2
- kobiety	377	402	405	9,4	10,0	10,0
- mężczyźni	223	206	210	5,5	5,1	5,2
Ogółem	4 028	4 015	4 043	100	100	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Główny Urząd Statystyczny

W porównaniu z danymi z 2005 roku zauważyć można, iż liczba ludności w gminie Ciechocin – znacząco zmieniła się struktura wiekowa mieszkańców. W ostatnich latach zmniejszyła się liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym –

co świadczy o mniejszej liczbie urodzeń. Wzrosła liczba osób będących w wieku produkcyjnym o ok. 5%, natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym pozostała na podobnym poziomie.

1.2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

1.2.1. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

Na terenie gminy Ciechocin zbiorcza kanalizacja sanitarna występuje w trzech miejscowościach: Ciechocinie, Elgiszewie oraz Świętosławiu.

Ścieki sanitarne powstające w Ciechocinie i Elgiszewie odprowadzane są do mechaniczno – biologicznej oczyszczalni ścieków typu stawy biologiczne. Oczyszczalnia funkcjonuje od 1996 roku i położona jest we wsi Elgiszewo. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka Drwęca. Maksymalna dobową wydajność oczyszczalni wynosi 214,7 m³/d, jednakże jej możliwości wykorzystywane są w około 30%.

Ścieki sanitarne powstające na terenie wsi Świętosław odprowadzane są na mechaniczno – biologiczną oczyszczalnię ścieków typu „BIOCLERE”. Maksymalna dobową wydajność oczyszczalni wynosi 35,6 m³/d, a odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rów melioracyjny leżący w zlewni rzeki Lubianki.

Natomiast we wsi Miliszewy zlokalizowany jest Zakład Przetwórstwa Mięsnego, który posiada zakładową oczyszczalnię ścieków. Maksymalna dobową wydajność tej oczyszczalni wynosi 35,0 m³/d, a odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest Struga Ciechocińska.

Według danych statystycznych w gminie Ciechocin wybudowano sieć kanalizacyjną o długości 13,1 km., do której podłączono 242 budynki. W 2013 roku korzystano z sieci kanalizacyjnej w gminie Ciechocin 1066 osób.

Sieć kanalizacyjna wg. sołectw

Lp.	Sołectwo	Sieć splawnna w km	Liczba przyłączonych budynków
1.	Ciechocin	5,4	68
2.	Elgiszewo	5,7	149
3.	Świętosław	2,7	25
Ogółem		13,8	242

Na terenie gminy wybudowano również indywidualne systemy oczyszczania ścieków dla terenów o rozproszonej zabudowie. Do końca 2013 roku na terenie gminy Ciechocin wybudowano 390 oczyszczalni przyrodowych, w następujących miejscowościach:

- Nowa Wieś – 47 szt.
 - Elgiszewo – 9 szt.
 - Miliszewy – 84 szt.
 - Małszyce – 44 szt.
 - Ciechocin – 62 szt.
 - Świętosław – 48 szt.
 - Morgowo – 15 szt.
 - Piotrkowo – 36 szt.
 - Rudaw – 45 szt.
- 390 szt.

1.2.2. Gospodarka odpadami

Od kwietnia 2013 roku Gmina Ciechocin uczestniczy w nowym systemie gospodarki odpadami komunalnymi. W większości odpady są zbierane i odbierane w sposób selektywny. Obsługę przeprowadza Przedsiębiorstwo EKOSYSTEM Sp. z o.o. z Wąbrzeźna zgodnie z harmonogramem wywozu odpadów z terenu Gminy Ciechocin.

Pojemniki w jakie zostały wyposażone gospodarstwa domowe to pojemniki do odpadów zmieszanych, szkła, plastiku, papieru oraz do bioodpadów o pojemności od 60l do 1100l. Mieszkańcy gminy Ciechocin mają też możliwość skorzystania z Punku Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), który przyjmuje meble, odpady wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, a także zużyte opony czy odpady budowlane i rozbiorowe.

1.2.3. Zaopatrzenie i pobór wody

Gmina Ciechocin zaopatrywana jest w wodę pitną przez gminną sieć wodociagową. Ujęcie wody wraz ze stacją wodociagową zlokalizowane jest we wsi Nowa Wieś. Długość sieci wodociagowej w gminie Ciechocin wynosi ok. 141,55 km

sieci wodociągowych magistralnych, dzięki czemu do wodociągu podłączono 942 budynki. Zwodociągowanie gminy wynosi 90%

1.2.4. Gospodarka energetyczna

Obszar gminy Ciechocin zasilany jest z Głównego Punktu Zasilania 110kV/15kV zlokalizowanego w miejscowości Kawęczyn. W oparciu o ten punkt zasilania, na terenie gminy Ciechocin pracuje sieć średniego napięcia, która jest niedostatecznie rozwinięta, przez co występuje duża awaryjność.

Na obszarze gminy nie występuje system sieci gazu przewodowego. Mieszkańcy korzystają z gazu w butlach. W gminie brak jest również centralnych systemów zaopatrzenia w ciepło. Podstawowa sieć wsi to typowa zabudowa wiejska z przewagą domów jednorodzinnych wolnostojących, gdzie źródła ciepła mają charakter dowolny. Stosowane są rozwiązania indywidualne, z przewagą wykorzystania węgla.

1.2.5. System komunikacji

Ruch drogowy na terenie gminy odbywa się na poziomie dróg wojewódzkich, powiatowych, gminnych i leśnych. Długość drogi wojewódzkiej nr 569 Gołub-Dobrzyń – Ciechocin – Dobrzejewice na terenie Gminy wynosi 10,07 km. Długość dróg powiatowych na terenie gminy wynosi 41,4 km, w tym o nawierzchni twardzej 40,8 km, o nawierzchni nieulepszonej 0,6 km. Drogi gminne mają łączną długość 104,7 km, w tym o nawierzchni twardziej ulepszonej (bitumicznej) - 11,8 km, natomiast 10,6 km to drogi o nawierzchni twardziej nieulepszonej (tłuczniowa). Drogi o nawierzchni gruntowej obejmują 82,3 km. Są to drogi w większości naturalne (z gruntu rodzimego) oraz wzmocnione między innymi żwirem, żużlem itp.

Przestrzenny rozkład sieci drogowej na terenie gminy jest równomierny. Wszystkie drogi powiatowe przebiegają w ciągu komunikacyjnym o funkcji ponad gminnej, zarówno wzdłuż gminy w kierunku wschodnio – południowym, jak i w szerz w kierunku wschodnio – zachodnim.

Istniejący układ drogowy odpowiada przestrzennemu rozkładowi zabudowy gminy i w dostateczny sposób zabezpiecza wszystkie połączenia pomiędzy większymi wsiami oraz z układem zewnętrznym. Dużym problemem jest stan techniczny dróg powiatowych oraz dróg gminnych o nawierzchni gruntowej.

1.3. TURYSTYKA

Gmina Ciechocin położona jest na terenach charakteryzujących się unikatową rzeźbą i dużą leśnością. Wartość turystyczną gminy podnoszą występujące tu jeziora, rzeka Drwęca, pomniki przyrody, zabytki architektoniczne oraz stanowiska archeologiczne.

Las w 2013 roku zajmowały 36,5% ogólnej powierzchni gminy i są to głównie siedliska boru mieszanego świeżego, boru świeżego i lasu mieszanego. Dodatkowym urozmaicheniem krajobrazu gminy są wody powierzchniowe, z których najważniejsze pod względem turystycznym to jezioro Okonin oraz rzeka Drwęca.

Jezioro Okonin to jezioro użytkowane turystycznie, o powierzchni 37,4 ha. Zróżnicowana linia brzegowa oraz położenie jeziora w samym sercu lasów nadleśnictwa Gołub-Dobrzyń sprawia, że jezioro Okonin cieszy się dużym zainteresowaniem. Jego dodatkowym atutem jest położenie w odległości ok. 10 km od miast Gołub – Dobrzyń i Kowalewo Pomorskie, i ok. 30 km od miasta Torunia. Takie umiejscowienie sprawia, że jezioro Okonin znajduje się w zasięgu wypoczynku sobotnio – niedzielного i świątecznego.

Rzeka Drwęca to prawy dopływ Wisły. Jest to rzeka pojezierna, silnie meandrująca. Od 1961 roku na całej swojej długości – także na terenie gminy Ciechocin jest najdłuższym iichtologicznym rezerwatem przyrody w Polsce. Objęta jest także siecią Natura 2000. Jest to forma o najwyższej randze ochrony w Gminie Ciechocin. Ochroną prawną objęto koryto rzeki wraz z przybrzeżnym pasem terenu po obu stronach rzeki o szerokości 5 m. Na terenie gminy znajduje się część rezerwatu o powierzchni 95,00 ha. Poza tym na obszarze gminy Ciechocin został wyznaczony obszar chronionego krajobrazu „Obszar doliny Drwęcy”. W jego skład wchodzi 57,35% powierzchni gminy – 5820 ha i obejmuje otoczenie doliny rzeki Drwęcy, jeziora Okonin oraz doliny rzeki Lubianka.

Na obszarze gminy Ciechocin znajdują się także indywidualne formy ochrony przyrody. Poza środowiskiem przyrodniczym o atrakcyjności turystycznej gminy decyduje również dziedzictwo kulturowe. Rozwinięta sieć hydrograficzna oraz sprzyjające warunki glebowe stwarzały możliwości dla osadnictwa. Przeprowadzone badania archeologiczne ujawniły ślady osadnictwa pochodzące już z czasów neolitu i wczesnego okresu epoki brązu (od 5500 do 3600 lat temu).

Wśród zachowanych na terenie gminy obiektów kultury, które warto zobaczyć:

- kościół z XIV w., wraz z plebanią
- pałac będący dawną siedzibą biskupów
- zespół pałacowo – parkowy w Świętosławiu,
- drewniany młyn i chata w Dułniku,
- grodzisko w Rudawiu,
- cmentarz ewangelicki w Morgowie
- cmentarz cholewyczny w Elgiszewie

1.4. GOSPODARKA

Gmina Ciechocin charakteryzuje się stosunkowo dużą powierzchnią gruntów rolnych oraz terenów leśnych.

Na obszarze gminy Ciechocin występują tylko i wyłącznie gospodarstwa indywidualne. Ich liczba między rokiem 2002 a 2010 na terenie gminy zmniejszyła się o 107 gospodarstw z przedziału 1 - 15 ha. Struktura agnarna gospodarstw na terenie gminy Ciechocin charakteryzuje się dużym rozdrobnieniem – gospodarstwa poniżej 5 ha w 2002 roku stanowiły 51,68% ogółu, a w 2010 roku - 50,35%. Co ważne wśród 159 rodzin posiadających gospodarstwa rolne do 1 ha w 2010 roku zaledwie 54 deklarowała prowadzenie działalności rolniczej. Jednocześnie zauważa się tendencję zwiększania wielkości gospodarstw. W roku 2002 gospodarstwa o powierzchni powyżej 15 ha stanowiły 16,8 % a w 2010 roku było ich już o 2% więcej.

Gospodarstwa według grup obszarowych użytków rolnych

L.p.	Grupy obszarowe użytków rolnych	Liczba gospodarstw		Udział procentowy	
		2002	2010	2002	2010
1.	Do 1 ha włącznie	159	159	23,21	27,51
2.	1 - 5 ha	195	132	28,47	22,84
3.	5 - 10 ha	136	100	19,85	17,30
4.	10 - 15 ha	80	73	11,68	12,63
5.	Powyżej 15 ha	115	114	16,79	19,72
6.	OGÓŁEM	685	578	100,00	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Główny Urząd Statystyczny – Powiat Ciechanów
Spis Rolny 2002 i 2010.

Na podstawie danych uzyskanych z Powiatowego Spisu Rolnego w 2010 roku można stwierdzić, że w gospodarstwach rolnych występujących na terenie gminy Ciechocin w strukturze zasiewów dominowały zboża. W 2010 roku uprawę zbóż stwierdzono na 3474 ha. Było to głównie pszenicy ozime, jęczmienia jary oraz pszenica ozima. Na dalszych miejscach lokują się trzepak, ziemniaki i kukurydza na ziarno.

Hodowla obejmowała głównie trzodę chlewną i bydło. Pogłowie trzody chlewnej w 2010 roku na terenie gminy wynosiło 21 336 i w stosunku do roku 2002 zmniejszyło się o 3827 sztuk. Pogłowie bydła w 2010 roku wyniosło 3942 sztuk i w stosunku do 2002 roku wzrosło o 1055 sztuk. Bez zwierząt gospodarskich funkcjonowało aż 235 gospodarstw, co stanowiło 40,66% ogółu gospodarstw.

Rolnicy gospodarujący w gminie Ciechocin w 2010 roku dysponowali 644 ciągnikami – o 61 maszyn więcej w stosunku do roku 2002.

Na obszarze gminy w 2013 roku funkcjonowało 213 podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON. Z liczby tej 162 firmy były prowadzone przez osoby fizyczne. Na terenie gminy w 2013 roku było zarejestrowanych 11 spółek handlowych z czego 3 z udziałem kapitału zagranicznego.

1.5. OCHRONA ZDROWIA

Podstawową opiekę zdrowotną mieszkańców gminy Ciechocin zapewnia Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Ciechocinie. W placówce tej zatrudniony jest lekarz rodzinny oraz 3 pielęgniarki. Dodatkowo w budynku SPZOZ Ciechocin jedno pomieszczenie wynajmowane jest przez Prywatny Gabinet Stomatologiczny, który świadczy usługi dentystyczne dla mieszkańców gminy. Inne specjalistyczne gabinety lekarskie czy przychodnie na terenie gminy nie występują.

Gmina prowadzi działalność profilaktyczną mającą na celu zapobieganie problemom alkoholowym. Zajmuje się tym Gmina Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działająca przy Urzędzie Gminy. Prowadzona jest również profilaktyka dotycząca uzależnień od narkotyków polegająca na organizowaniu corocznych szkoleń dla dzieci w szkołach podstawowych i gimnazjum. Zaopatrzenie w leki zapewnia punkt apteczny w Ciechocinie.

1.6. EDUKACJA I KULTURA

1.6.1. Szkolnictwo

Na terenie gminy Ciechocin funkcjonują następujące placówki oświatowe:

- Gimnazjum im. Czesława Miłosza w Nowej Wsi
- Szkoła Podstawowa w Ciechocinie
- Szkoła Podstawowa im. Bohaterów września 1939 roku w Świętosławiu

Porównanie szkolnictwa gimnazjalnego, podstawowego i przedszkolnego na terenie gminy Ciechocin – w latach 2005r (stan na 31-12-2005) i 2013r. (stan na 31-12-2013)

Wyszczególnienie	Ilość	
	Rok 2005	Rok 2013
1. Liczba szkół podstawowych	3	2
2. Liczba uczniów w szkołach podstawowych	352	233
3. Liczba gimnazjów	1	1
4. Liczba uczniów gimnazjum	222	146
5. Razem uczniów	574	379
6. Przedszkola	1	1
7. Liczba wychowanków przedszkoli	26	35

1.6.2. Biblioteki

Na terenie gminy Ciechocin funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna w Ciechocinie z siedzibą w Elgiszewie oraz jej filia zlokalizowana w Świętosławiu. Gminna Biblioteka Publiczna na terenie gminy Ciechocin nieprzerwanie funkcjonuje od 1958 roku. Przeciętnie z usług biblioteki w ciągu roku korzysta 5000 osób, a czytelnicy wypożyczają ponad 4000 książek. W bibliotece odbywają się konkursy czytelnicze, zajęcia biblioteczne, wystawy, wieczorki poetyckie, spotkania z pisarzami. Od 2008 roku dla uczniów klas 0 – 3 szkół podstawowych organizowany jest konkurs pt „Ciechociński Przegląd Poezji”

Ponadto wszystkie szkoły znajdujące się na terenie gminy posiadają biblioteki szkolne.

1.6.3. Sport

Na terenie gminy Ciechocin od 2008 roku działa stowarzyszenie kultury fizycznej - Ludowy Zespół Sportowy „Iskra” Ciechocin z siedzibą w Elgiszewie. W ramach LZS działają sekcje piłki nożnej, kolarska i biegowa. LZS corocznie organizuje biegi przełajowe, wyścigi kolarskie w tym wyścig kolarski po Ziemi Ciechocińskiej, turnieje piłki nożnej, tenisa stołowego, piłki siatkowej oraz turnieje szachowe.

Ponadto młodzież może pogłębiać swoje zainteresowania związane z uprawianiem sportu w szkolnych klubach sportowych.

1.6.4. Kultura

Podstawowymi placówkami upowszechniania kultury w gminie Ciechocin są świetlice wiejskie, szkoły podstawowe i gimnazjum oraz Gminna Biblioteka Publiczna. Służą one działalności społeczno – towarzyskiej mieszkańców gminy.

Ponadto życie kulturalne w gminie Ciechocin kształtowane jest przez organizacje pozarządowe i stowarzyszenia.

Corocznie organizowane są: Święto Wsi Województwa Kujawsko – Pomorskiego, Gminny Turniej Sołectw oraz Dożynki Gminne.

1.7. POMOC SPOŁECZNA

Na terenie gminy Ciechocin jednostką organizacyjną pomocy społecznej jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Aktualny stan zatrudnienia w Ośrodku to 7 osób w tym: 1 kierownik, 3 pracowników socjalnych, 1 pracownik do obsługi świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego oraz księgowy dodatkowo obsługujący stypendia socjalne oraz kartę dużej rodziny. W ramach ¼ etatu zatrudniona jest kasjerka do wypłaty przyznawanych świadczeń.

W ostatnich trzech latach na świadczenia o charakterze socjalnym w gminie Ciechocin wydawkowano środki:

Wydatkowanie środków na świadczenia o charakterze socjalnym w Gminie Ciechocin w latach 2011 -2013

Obszar finansowania	2011		2012		2013	
	Środki własne gminy	Dotacje celowe	Środki własne gminy	Dotacje celowe	Środki własne gminy	Dotacje celowe
Pomoc społeczna	40 279	277 311	49 342	296 370	35 702	501 228
Świadczenia rodzinne i świadczenia socjalne	-	1 813 233	-	1 884 924	-	1 652 858
Stypendia	21 898	87 591	21 012	84 045	30 175	120 700
RAZEM	62 177	2 178 135	70 354	2 265 339	65 877	2 274 786

Z wsparcia pomocy społecznej w latach 2011 – 2013 w gminie Ciechocin korzystała następująca liczba rodzin i osób. Liczba osób którym udzielane jest wsparcie systematycznie od roku 2011 zmniejsza się. Jednakże liczba osób długotrwale korzystających ze wsparcia GOPS nie ulega większym zmianom.

Osoby i rodziny, którym została udzielona pomoc i wsparcie w latach 2011-2013 przez Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechocinie

Rok	2011	2012	2013
Liczba osób którym udzielono wsparcia	434	381	366
Liczba osób długotrwale korzystających ze wsparcia GOPS	391	299	292
Liczba rodzin którym udzielono wsparcia	195	171	163
Liczba osób w tych rodzinach	816	723	663

Powody udzielania pomocy i wsparcia osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji w latach 2011 - 2013 kształtowały się w sposób ukazany w tabeli poniżej. Zaznaczyć należy jednej osobie pomoc mogła być udzielona z kilku różnych powodów.

Powody udzielania pomocy i wsparcia osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji w latach 2011 - 2013

Powód trudnej sytuacji	2011		2012		2013	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Niepełnosprawność	38	144	35	137	44	165
Ubóstwo	85	349	81	298	16	63
Bezrobocie	79	306	90	356	103	473
Długotrwała lub ciężka choroba	7	19	9	25	21	79
Bezradność (problemy)	34	189	29	213	13	56
Potrzeba ochrony macierzyństwa	5	26	17	79	23	113
Przemoc w rodzinie	2	9	5	29	34	146

W gminie Ciechocin największymi problemami społecznymi są bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego – oraz wynikające z nich ubóstwo.

Są to trudne kwestie i przezwyciężenie ich wymaga szerokiego spektrum działania. Z tego powodu od 2008 roku Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechocinie od 2008 roku realizuje projekt systemowy „Z nadzieją w przyszłość”. Pieniądze pozyskane na ten cel umożliwiają między innymi przeszkolenie zawodowe osób uczestniczących w projekcie – dzięki czemu łatwiej mogą się odnaleźć na rynku pracy. W latach 2008 – 2013 87 osób zakończyło udział w projekcie, a 59 osób ukończyło szkolenia zawodowe. W wyżej wymienionym okresie w ramach projektu „Z nadzieją w przyszłość” pozyskano 488 853zł, podczas gdy wkład własny wynosił 10,5% - 57 551 zł. Od 2008 roku 12 uczestników projektu usamodzielniało się i przestało korzystać ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej.

III. DIAGNOZA I ANALIZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1. BEZROBOCIE

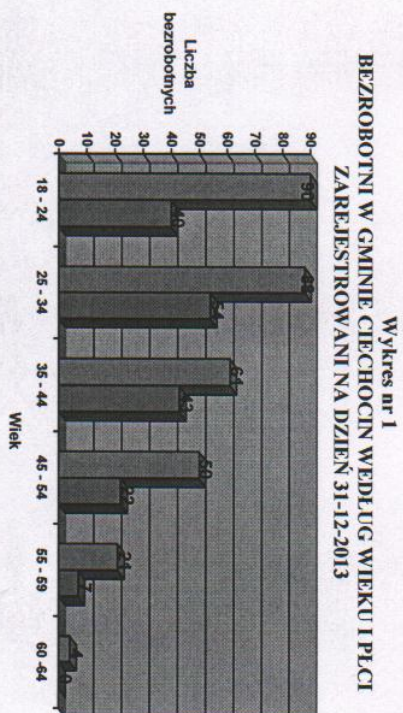
Bezrobocie to problem społeczny, który oprócz wymiaru ekonomicznego ma duże znaczenie społeczne i psychologiczne. Brak możliwości znalezienia zatrudnienia powoduje powstawanie wielu negatywnych skutków, takich jak: dezaktualizacja zdobytej wiedzy i doświadczeń zawodowych, spadek poczucia własnej wartości i funkcjonowanie poniżej własnych możliwości, zaburzenie pełnienia szeregu ważnych ról społecznych. W miarę przedłużania się okresu bez pracy zjawiska te nasilają się i są źródłem kolejnych problemów: ubóstwa, frustracji, izolacji, wycofania się z życia społecznego oraz pogorszenia ogólnego stanu zdrowia. Bezrobocie jest przyczyną rozszerzania się patologii społecznej, wzrostu poczucia zagrożenia bezpieczeństwa socjalnego jednostki, rodziny, określonych grup społecznych. Ma również wpływ na jakość i poziom życia rodzin (8). Szczególnie w trudnej sytuacji zawodowej znajdują się osoby w wieku powyżej 50 roku życia oraz do 25 roku życia.

Praca nad rozwiązywaniem problemu bezrobocia, podobnie jak ze wszystkimi problemami społecznymi, wymaga konieczności współpracy wielu instytucji. W tym ośrodków pomocy społecznej, powiatowych urzędów pracy, lokalnych samorządów oraz organizacji pozarządowych.

Z danych uzyskanych z Powiatowego Urzędu Pracy w Golubiu – Dobrzyń wynika, iż na dzień 31-12-20013r stopa bezrobocia w województwie kujawsko – pomorskim wynosiła 18,1%, natomiast w powiecie golubsko – dobrzyńskim 24,3%, podczas gdy stopa bezrobocia w kraju wynosiła 13,4%. Liczba osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Golubiu - Dobryniu wyniosła na dzień 31-12-2013r 4274 osoby. W ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych 314 osób mieszka na terenie gminy Ciechocin, w tym 166 kobiet.

Największą grupą wiekową wśród osób zarejestrowanych w PUP Golub – Dobrzyń w gminie Ciechocin stanowią osoby w wieku 18- 24 lata, zaś najmniej jest bezrobotnych w wieku 60 – 64 lata. Wśród zarejestrowanych bezrobotnych nieznacznie przeważają kobiety.

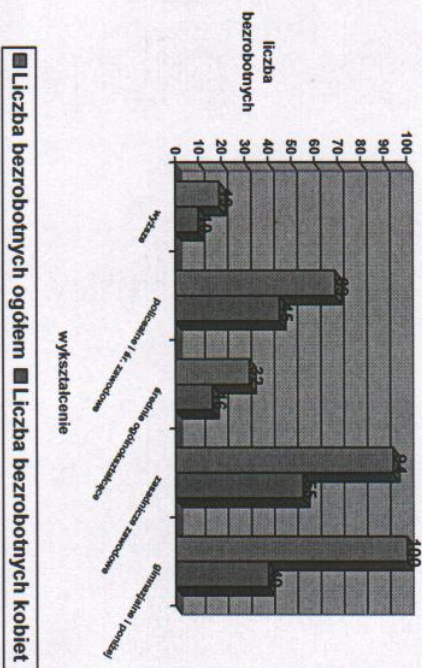
Charakterystykę osób bezrobotnych ze względu na wiek prezentuje poniższy wykres.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Powiatowy Urząd Pracy w Golubiu - Dobryniu

Interesującą przedstawia się analiza wykształcenia osób bezrobotnych z gminy Ciechocin. Tę kwestię prezentuje wykres nr 2

Wykres nr 2
BEZROBOTNI WEDŁUG WYKSZTAŁCENIA I PŁCI, ZAREJESTROWANI
NA DZIEŃ 31-12-2013

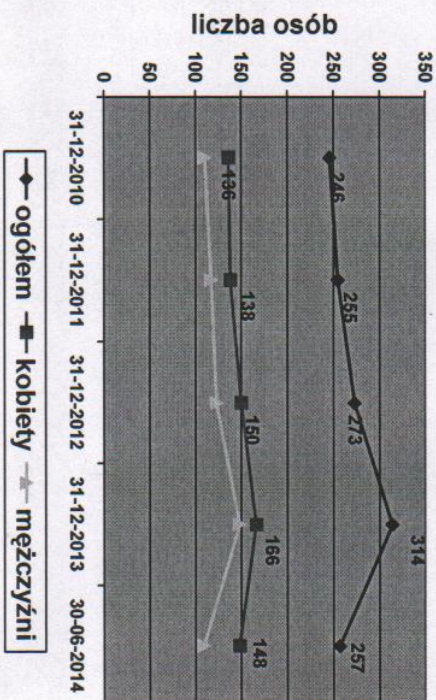

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Powiatowy Urząd Pracy w Golubiu - Dobrzyniu

Jak wynika z prezentowanego wykresu bezrobotni to najczęściej osoby legitymujące się wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym – 31,85% (100 osób) lub zasadniczym zawodowym – 29,94% (94 osoby). Najmniej osób bezrobotnych to osoby z wykształceniem wyższym, bo 6,05% – 19 osób.

Liczbę bezrobotnych w Ciechocinie, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Golubiu – Dobrzyniu w latach 2010 – 2014 przedstawia wykres nr 3

Wykres nr 3
LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH W GMINIE CIECHOCIN,
ZAREJESTROWANYCH W POWIATOWYM URZĘDZIE PRACY (Z
UWZGLĘDNIENIEM PŁCI)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Powiatowy Urząd Pracy w Golubiu - Dobrzyniu

Wykres nr 3 wskazuje, iż w gminie Ciechocin liczba osób bezrobotnych w ostatnich latach systematycznie wzrastała. Jednocześnie można zauważyć, iż liczba bezrobotnych kobiet jest wyższa od liczby bezrobotnych mężczyzn.

Wśród 163 rodzin korzystających w 2013 roku z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ciechocinie aż 63,2% (103 rodziny) jest dotkniętych dysfunkcją bezrobocia. W rodzinach tych żyje 473 osób, co stanowi 71,34% wszystkich klientów pomocy społecznej.

2. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

W Polsce nie ustalono dotychczas jednoznacznej definicji niepełnosprawności. Zamienne używa się, co najmniej kilku terminów, z których żaden nie jest precyzyjny. Termin „niepełnosprawność” może być wielorako rozumiany, a grupa osób niepełnosprawnych obejmuje osoby o różnych zaburzeniach i stopniu upośledzenia czynności biopsychospołecznych.

Niepełnosprawność jest definiowana jako długotrwały stan, w którym występują pewne ograniczenia w prawidłowym funkcjonowaniu człowieka. Ograniczenia te spowodowane są na skutek obniżenia sprawności funkcji fizycznych lub psychicznych. Jest to także uszkodzenie, czyli utrata lub wada psychiczna, fizjologiczna, anatomiczna struktury organizmu. Utrata ta może być całkowita, częściowa, trwała lub okresowa, wrodzona lub nabyta, ustabilizowana lub progresywna (9).

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych osoby niepełnosprawne definiuje jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej.

Statystycznie osoby niepełnosprawne w Polsce mają niższe wykształcenie, są mniej aktywni zawodowo (szczególnie jeśli mieszkają na terenie wsi). Często dotyka je zjawisko wykluczenia zarówno zawodowego jak i społecznego.

Wiedza o na temat osób niepełnosprawnych w Polsce jest niepełna i niespójna. Wynika to z faktu funkcjonowania trzech różnych systemów orzekania o niepełnosprawności. Istnieje orzecznictwo Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, które orzeka o niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji podczas ustalania uprawnień do świadczeń emerytalno-rentowych; orzecznictwo Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, które określa zdolność do pracy oraz samodzielnej egzystencji w gospodarstwie rolnym przy ustalaniu uprawnień do świadczeń emerytalno-rentowych przysługujących rolnikom oraz orzecznictwo Powiatowych Zespołów do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w celach poza rentowych. Dodatkowo zaznaczyć należy, iż dane statystyczne ulegają ciągłym zmianom – ponieważ coraz częściej orzeczenia o niepełnosprawności wydawane są na czas określony.

W Polsce na podstawie danych uzyskanych z Narodowego Spisu Powszechnego w 2011 roku żyło 4 697 000 osób – co stanowiło 12,2% ogólnej populacji. W porównaniu do roku 2002, w którym został przeprowadzony poprzedni spis powszechny – liczba osób niepełnosprawnych w Polsce zmniejszyła się o 13,9%.

W 2013 roku problem niepełnosprawności w Ciechocinie można przedstawić prezentując dane pomocy społecznej. W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Ciechocinie rokrocznie zdiagnozowanych jest około 220 osób korzystających ze świadczeń rodzinnych przyznanych z tytułu niepełnosprawności oraz korzystających bezpośrednio lub pośrednio ze świadczeń pomocy społecznej.

Wśród rodzin, które będąc w trudnej sytuacji życiowej są klientami Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ciechocinie 44 rodziny (27%), to rodziny z dysfunkcją niepełnosprawności.

3. RODZINY Z DZIEĆMI

Rodzina jest traktowana jako podstawowa komórka społeczna – dlatego też znajduje się w kręgu zainteresowań pomocy społecznej. Niezwykle ważna jest integracja rodzin i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa jest problemem wskazanym przez ustawę o pomocy społecznej jako podstawa do udzielenia pomocy. Praktyka pracy socjalnej wskazuje, że do grupy rodzin, u których występuje omawiane zjawisko zalicza się rodziny i osoby, które:

- Nie potrafią gospodarować posiadanymi zasobami i środkami;
- Ze względu na wiek, wykształcenie i sytuację rodzinną nie potrafią załatwić swoich spraw;
- Nie potrafią zaspokoić podstawowych potrzeb dzieci;
- Nie potrafią skutecznie oddziaływać wychowawczo na dzieci;

Głównym zadaniem mającym na celu rozwiązanie tego problemu powinno być dążenie ośrodków pomocy społecznej do maksymalnego usamodzielnienia rodzin, korzystających z pomocy społecznej. Przyjąć także należy, że są takie rodziny, które będą wymagały wsparcia przez cały czas, a praca socjalna będzie polegała na utrzymaniu pewnego poziomu samodzielności. Są to sytuacje, gdzie ze względu na wiek, stan zdrowia i brak wsparcia ze strony dalszej rodziny osoby wymagają opieki

środowiskowej. Zaznaczyć również należy, iż w rodzinach dotkniętych trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi często występują inne dysfunkcje: niepełnosprawność, przemoc domowa, uzależnienia, problemy w wypełnianiu ról społecznych, problemy wychowawcze.

Wśród rodzin korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ciechocinie problem bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego dotyczył w 2013 roku 13 rodzin. Stanowi to 8% wszystkich rodzin – klientów tego Ośrodka. W rodzinach tych żyło 56 osób.

4. DZIECI I MŁODZIEŻ

W gminie Ciechocin w 2013 roku dzieci i młodzież w wieku 0 – 18 lat stanowili 970 mieszkańców gminy (24% całkowitej liczby mieszkańców). W roku 2013 do przedszkoli uczęszczało 35 dzieci, do szkół podstawowych znajdujących się na terenie gminy 233 uczniów, a do gimnazjum 146 osób.

Na terenie gminy Ciechocin dzieci i młodzież mają możliwość kształcenia do poziomu gimnazjum. Kształcenie w szkołach ponad gimnazjalnych odbywa się w ościennych miastach: najczęściej w Golubiu – Dobrzyńu, Toruniu, Kowalewie Pomorskim. Niewielki procent młodzieży decyduje się na naukę ponad gimnazjalną w dalszych miastach – ponieważ wiąże się to z zamieszkiwaniem na stancjach czy w internatach.

W gminie Ciechocin problemem jest możliwość twórczego i kreatywnego spędzania wolnego czasu przez młodzież. W ostatnich latach na terenie gminy Ciechocin nastąpiła poprawa w tej kwestii. Jednakże jeszcze jest wiele do zrobienia. Praktycznie w każdej miejscowości zostały wybudowane obiekty sportowe, na których młodzież może aktywnie spędzać wolny czas uprawiając gry zespołowe, istnieje LZS i sekcje sportowe dla młodzieży gminy Ciechocin. Mimo to sposób spędzania czasu wolnego w dużej mierze uzależniony jest od pogody. Z tego względu poważnym ograniczeniem jest brak klubów młodzieżowych, doradztwa, czy chociażby organizacji wolontariatu. Występują również niedobory w wyposażeniu istniejących już obiektów pełniących funkcje społeczno – kulturalne, brakuje zajęć dla młodzieży pozwalających na pogłębianie zainteresowań i kształtowanie odpowiednich wzorców.

Brak odpowiedniej dawki ruchu, kontaktu z przyrodą, możliwości odreagowania i spontanicznego wyrażenia wewnętrznych stanów emocjonalnych prowadzi do pojawiania się problemów wychowawczych. Młodzi ludzie powinni mieć zapewniony dostęp do bliskich i nieformalnych kontaktów z innymi ludźmi, ludźmi którzy byłiby dla nich wzorcem – dzięki czemu możliwe jest wypracowanie w nich trwałego systemu uznawanych i realizowanych wartości.

Niestety zapracowani rodzice często nie mają odpowiedniej ilości czasu wolnego, by zapewnić swoim dzieciom spędzanie czasu wolnego w odpowiedni – twórczy i kreatywny sposób. Te ograniczenia oraz niewłaściwe wzorce przekazywane w rodzinach sprawiają że młodzież szuka autorytetów poza domem i szkołą – co może prowadzić do zachowań patologicznych, wybrków chuligańskich i wchodzenia w konflikt z prawem.

W rodzinach patologicznych i dysfunkcyjnych pozytywne wartości i wzorce nie są w ogóle przekazywane. Przez co młode pokolenie ludzi wchodzące w dorosłe życie nie ma ukształtowanego systemu wartości oraz pozbawione jest pozytywnych wzorców.

5. SENIORZY

Starzenie się człowieka jest zjawiskiem nie tylko biologicznym, ale także wielowymiarowym procesem, które wpływa na jakość i sposób życia ludzi w wieku powyżej 60 roku życia. Proces starzenia się uzależniony jest od sposobu i warunków życia. Odmienne przebiega u mężczyzn i kobiet, inaczej na wsi i w mieście.

Zmiany ekonomiczne i społeczne, postęp techniki, rozwój medycyny, a także wzrost stopy życiowej przyczyniają się do wydłużenia życia ludzkiego. Z tego względu liczba osób w podeszłym wieku szybkoje wzrasta niż liczba osób nowo narodzonych. Na terenie gminy Ciechocin w roku 2013 żyły 732 osoby w wieku powyżej 60 roku życia. Stanowili one 18,2% wszystkich mieszkańców gminy Ciechocin

Do najważniejszych problemów ludzi starszych można zaliczyć samotność, chorobę, inwalidztwo, życie w ubóstwie oraz poczucie nieprzydatności.

Wejście w starość to przede wszystkim początek problemów zdrowotnych, które z każdym rokiem mogą się nasilać. Do problemów zdrowotnych często dochodzą też złe warunki finansowe osób starszych, ograniczające standard życia czy możliwości

leczenia, zakupu leków, itp.. Świadczenia emerytalne i rentowe są zwykle jedynym źródłem utrzymania osób starszych.

Kolejnym problemem osób starszych jest fakt, iż w momencie przekraczania granicy wieku emerytalnego są oni marginalizowani jako zbiorowość. Stopniowo są eliminowani zarówno z aktywnego życia zawodowego jak i społecznego. Z tych względów osoby starsze boją się nie tylko chorób i niepełnosprawności, ale także osamotnienia i nietolerancji. Równie częstym zjawiskiem jest utrata autorytetu w rodzinie. Dodatkowo nadmiar wolnego czasu i brak pomysłu na jego zagospodarowanie przyczyniać się może do ograniczenia aktywności, jak również izolacji społecznej.

Ludzie starsi borykają się także z samotnością. Rodzina, która w sferze emocjonalnej wypełniała do tej pory całe życie usamodzielnia się, często też umiera partner.

Dlatego ważne jest zapewnienie takiego zaplecza, aby skutecznie walczyć z marginalizacją i wykluczeniem z życia społecznego osób starszych.

V. ANALIZA SWOT

W celu uporządkowania zebranych informacji na temat gminy Ciechocin oraz skutecznego planowania strategicznego wykonano analizę SWOT. Posiadane informacje zostały posegregowane na 4 kategorie czynników strategicznych.

- **Mocne strony** – są to wszystkie atuty, zalety, czynniki decydujące o przewadze gminy Ciechocin wśród innych jednostek samorządu terytorialnego. przewagę, zaletę analizowanego obiektu,
- **Słabe strony** – są to wszelkiego rodzaju braki i ograniczenia, które mogą utrudnić bądź uniemożliwić realizację celów strategicznych,
- **Szanse** - to zjawiska i tendencje w środowisku, które należyce wykorzystane staną się impulsem do rozwoju,
- **Zagrożenia** - to wszystkie czynniki zewnętrzne, które postrzegamy jako bariery i utrudnienia dla dalszego rozwoju.

MOCNE STRONY	SLABE STRONY
• przedsiębiorczość mieszkańców i ich dążenie do poprawy jakości życia • atrakcyjne warunki dla rozwoju usług rekreacyjno – turystycznych • polityka władz gminnych nastawiona na rozwój i pozyskiwanie inwestorów • atrakcyjne ulokowanie gminy na mapie regionu – bliskość aglomeracji miejskich (Toruń, Gołub-Dobrzyń) • brak uciążliwego przemieszania i transportu dla środowiska naturalnego • naturalne zasoby występujące na terenie gminy (piasek, kruszywa) • prężna i wyszkolona kadra Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ciechocinie • dobre przygotowanie kadry do aplikowania wniosków o środki unijne • realizacja projektu systemowego	• istnienie barier architektonicznych i w komunikowaniu się, utrudniających funkcjonowanie osób starszych i niepełnosprawnych • słaby rozwój organizacji pozarządowych, podejmujących działania w sferze pomocy społecznej • słaby rozwój środowiskowych form wsparcia dla dzieci i młodzieży, osób starszych oraz osób niepełnosprawnych • słabe zaangażowanie się służby zdrowia i wymiaru sprawiedliwości w interdyscyplinarną pomoc rodzinom • niskie wykształcenie i kwalifikacje osób bezrobotnych • wzrost zatrudnienia na tzw. „czarno” • rosnąca ilość rodzin wykluczonych

• przez GOPS • istnienie Zespołu Interdyscyplinarnego • organizacja cyklicznych imprez o charakterze środowiskowym	spolecznie bądź zagrożonych tym zjawiskiem • braki w infrastrukturze społecznej • zły przepływ informacji • całkowity brak komunikacji kolejowej i ograniczone usługi komunikacji autobusowej
--	--

SZANSE	ZAGROŻENIA
• promowanie posiadanych zasobów infrastruktury turystycznej (zarówno na zewnątrz jak i wśród mieszkańców) • rozwój turystyki i agroturystyki • wsparcie szkoleniowe • wykorzystanie zewnętrznych środków finansowych • dobry dostęp dzieci i młodzieży do szkoleniwa na poziomie podstawowym • gimnazjalnym • dobra baza sportowa • dostarczanie przez władze gminy problemów społecznych i reagowanie na pojawiające się zagrożenia • coraz lepiej wykształcone społeczeństwo gminy	• migracje ludzi młodych za pracę • rozluźnienie więzi rodzinnych i społecznych • rozwój patologii/uzależnień, w tym uzależnienia od alkoholu u kobiet • nowe zagrożenia (przemoc w sieci, cyberstres) • wzrost agresywnych zachowań dzieci i młodzieży • bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów • wyuczona bezradność, roszczeniowość postaw i brak aspiracji życiowych osób wykluczonych • niski poziom wynagrodzeń przy rosnących kosztach utrzymania

VI. CELE STRATEGII ROZMAWYWANIA PROBLEMÓW

SPOŁECZNYCH W GMINIE CIECHOCIN

Cel główny Strategii

Poprawa jakości życia mieszkańców gminy Ciechocin zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez aktywizację całej społeczności lokalnej i wykorzystanie zasobów środowiska.

Cele szczegółowe:

1. Przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu a także podejmowanie zintegrowanych działań na płaszczyznach profilaktyki, wczesnej interwencji i łagodzenia skutków problemu uzależnień w gminie Ciechocin
2. Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży w gminie Ciechocin.
3. Utrzymanie osób w podeszłym wieku i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im pełnego uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej.
4. Rozwój aktywności społecznej oraz zwiększenie możliwości mieszkańców gminy Ciechocin do lepszego i efektywniejszego funkcjonowania na rynku pracy

Cele szczegółowe	Zadania	Realizatorzy	Wskaźniki
1. Przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu a także podejmowanie zintegrowanych działań na płaszczyznach profilaktyki, wczesnej interwencji i łagodzenia skutków problemu uzależnień w gminie Ciechocin	- aktywizacja osób bezrobotnych poprzez organizowanie kursów i szkoleń zawodowych - realizacja projektu systemowego - współpraca GOPS Ciechocin z PUP w Golubiu – Dobrym na płaszczyznach przeciwdziałania, wczesnej interwencji i łagodzenia skutków bezrobocia - organizacja staży zawodowych - pomoc finansowa, dożywianie dzieci w szkole	- GOPS, PUP - GOPS - GOPS - GOPS, PUP - GOPS	- liczba wspartych osób, przeprowadzonych kursów i szkoleń - liczba zrealizowanych projektów - liczba zaktywizowanych osób - liczba zorganizowanych staży - liczba wypłaconych zasiłków, przygotowanych posiłków

	- współpraca z Bankiem Żywności - promocja zdrowego, wolnego od środków uzależniających stylu życia - prowadzenie profilaktycznej działalności edukacyjnej, informacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień - prowadzenie punktu konsultacyjno-terapeutycznego	GOPS GOPS, GKRP, Szkoły GOPS, GKRP, Szkoły GOPS, GKRP	liczba pozyskanej żywności, liczba wspartych osób liczba zorganizowanych spotkań, liczba uczestników liczba zorganizowanych spotkań, liczba uczestników liczba wspartych osób, udzielonych porad
2. Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży w gminie Ciecchocin.	- prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami dysfunkcyjnymi - wsparcie materialne dla dzieci i młodzieży w okresie nauki szkolnej (stypendia szkolne) - promocja rządowego programu dla rodzin wielodzietnych Karta Dużej Rodziny - organizacja i współfinansowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży z terenu gminy	GOPS GOPS Urząd Gminy, GOPS, Szkoły GOPS, Szkoły, przedszkole, GBP, GKRP	Liczba wspartych osób liczba wspartych osób, liczba stypendiów, wysokość udzielonej pomocy liczba wydanych kart KDR liczba zorganizowanych wyjazdów, liczba uczestników

	- organizacja zajęć sportowych, rekreacyjnych i turystyczno-krajoznawczych - zapobieganie przemocy w rodzinie poprzez upowszechnianie wiedzy na temat profilaktyki uzależnień - poprzez prowadzenie kampanii informacyjnych, zajęć edukacyjnych - organizowanie pomocy ofiarom przemocy domowej	Szkoły, GBP, przedszkole GOPS, ZI, GKRP, Policja, Szkoły GOPS, ZI, Policja	liczba zajęć, liczba wyjazdów, liczba uczestników liczba zajęć, liczba uczestników liczba niebieskich kart, interwencji domowych, liczba wspartych osób
3. Utrzymanie osób w podeszłym wieku i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im pełnego uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej.	- organizowanie imprez o charakterze rekreacyjno-sportowym, mających na celu integrację osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym - aktywizacja osób starszych poprzez organizację wspólnych imprez (np. Dzień Babci i Dziadka, Dzień Seniora) - wypłacanie zasiłków stałych, pielęgnacyjnych, świadczeń pielęgnacyjnych w tym specjalnych, zasiłek dla opiekuna - udzielanie wsparcia rodzinom, w których przebywają osoby chore i w podeszłym wieku	Urząd Gminy, GOPS, Szkoły, przedszkole Urząd Gminy, GOPS, Szkoły, GBP, przedszkole GOPS GOPS	liczba imprez, liczba uczestników liczba imprez, liczba uczestników liczba zasiłków, liczba wyjazdów, liczba kwota zasiłków liczba wspartych osób, liczba zasiłków, udzielonych porad

VII. EWALUACJA I ZARZĄDZANIE STRATEGIA

ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

W celu oceny postępów w realizacji strategii będzie ona na bieżąco monitorowana. Monitorowanie pozwoli z jednej strony na ocenę oczekiwanych wyników już przyjętych zadań, jak i ewentualne korekty w tych zadaniach. Monitoring polegał będzie na obserwacji realizacji zadań i ocenie ich realizacji przy pomocy dobranych wskaźników, którymi będą min.: liczba zaktywizowanych osób, ilość zrealizowanych projektów, liczba wypłaconych świadczeń, liczba szkoleń, liczba spotkań. Źródło informacji stanowiąc będzie: coroczne sprawozdanie składane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej radzie gminy, ocena zasobów pomocy społecznej a także sprawozdania innych podmiotów działających w sferze szeroko rozumianej polityki społecznej.

Koordynatorem wdrażania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ciechocinie. Zadaniem strategii jest wskazanie kierunków działań w zakresie poprawy warunków życia i funkcjonowania mieszkańców gminy, zaś najistotniejszym celem podejmowanych działań jest doprowadzenie do usamodzielnienia osób, rodzin, grup i społeczności lokalnych. Cele i zadania realizowane będą przy współpracy społeczności lokalnej oraz przy udziale różnego typu instytucji i organizacji w taki sposób aby, pozytywnym oddziaływaniem objąć cały teren gminy Ciechocin. Powodzenie przyjętych założeń uzależnione będzie od ścisłej współpracy podmiotów, sytuacji w gminie oraz środków finansowych, przeznaczonych na ich urzeczywistnienie. Realizacja zadań określonych w strategii odbywać się będzie z udziałem jednostek publicznych, organizacji pozarządowych jak i podmiotów niepublicznych w tym przedsiębiorców.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych gminy Ciechocin zostanie przyjęta w formie uchwały Rady Gminy. Zmiany w Strategii inicjowane będą przez Wójta Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Komisję Rady oraz grupy społeczno-gospodarcze uczestniczące w procesie wdrażania i realizacji Strategii.

	- promowanie wolontariatu, usług sąsiedzkich	Urząd Gminy, GOPS, Szkoły	liczba wolontariuszy, liczba osób świadczących usługi sąsiedzkie
4. Rozwój aktywności społecznej mieszkańców gminy Ciechocin	- rozwój działalności KGW, OPS, lokalnych stowarzyszeń i grup obywatelskich - wspólne diagnozowanie potrzeb i problemów społeczności lokalnych - organizacja imprez kultywujących tradycję (np. dożynki, święto wsi województwa kujawsko-pomorskiego) - organizacja imprez o charakterze integracyjnym (np. Gminny Dzień Kobiet, Gminny Dzień Dziecka, Dzień Matri, turniej sołectw) - organizacja spotkań o charakterze kulturalnym (np. spotkanie z autorem, cała Polska czyta dzieciom)	Urząd Gminy GOPS, NGO Urząd Gminy Urząd Gminy, GOPS, Szkoły	Liczba organizacji pozarządowych Ilość spotkań, konsultacji, liczba uczestników Ilość imprez Ilość imprez Ilość spotkań, liczba uczestników

Bibliografia:

1. Wielka Encyklopedia PWN, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2000
2. T. Plich, I. Lepalczyk, Pedagogika społeczna, Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa 2003
3. Red W. Toczyński, Natura i kwestia ubóstwa, Warszawa, IPS UW, Gdańsk 1991
4. P. Kurowski, Koszyki minimum socjalnego i minimum egzystencji – dotychczasowe podejście, IPiSS, Warszawa 2002
5. I. Hebda – Czaplicka, Ubóstwo materialne polskich rodzin, Praca socjalna nr 1 z 2000 roku
6. Zasięg ubóstwa materialnego, Publikacja GUS, Warszawa 2006
7. Ustawa z dnia 14 grudnia 1994 roku o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu
8. Symulowanie rozwoju pomocy społecznej w woj. kujawsko – pomorskim – perspektywa środowiskowa i instytucjonalna, Toruń 2002
9. www.wikipedia.org.pl
10. www.mps.gov.pl
11. J. Melibruda, Ludzie z problemem alkoholowym, PARPA, Warszawa 2002
12. W. Bandura-Madej, Wybrane zagadnienia interwencji kryzysowej; Wydawnictwo Śląsk, Katowice 1999
13. Encyklopedia Słownik Psychiatrii; Państwowy Zakład Wydawnictw Lekarskich, Warszawa 1986
14. B. T. Woronowicz, Alkoholizm jest chorobą, PARPA, Warszawa 1998
15. M. Skrawek, Przemoc w rodzinie – stereotypy dotyczące podziału ról w związku partnerskim a rzeczywistość – w opinii kobiet doświadczających przemocy; Praca Socjalna nr 1 z 2004 roku
16. www.papa.pl
17. J. Nowak, Bezdomność – konieczność czy wybór? Komunikat z badań, Praca Socjalna nr 1 z 2006 roku
18. Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12-03-2004r z późniejszymi zmianami
19. K. Olechnicki, P. Załęcki, Słownik socjologiczny, Wydawnictwo „Graffiti BC”, Toruń 1997
20. H. Mańhel, Wprowadzenie do pedagogiki penitencjarniej, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 1994
21. Porozumienie z dnia 13 czerwca 2000 roku pomiędzy MPiPS a CZSW w sprawie zasad współpracy w zakresie organizacji pomocy społecznej na rzecz osób zwalnianych z zakładów karnych i aresztów śledczych oraz rodzin osób
22. pobawionych wolności
O. Majer-Zaborowski, Narkomani, Centrum Rozwoju Służb Społecznych; Warszawa 1996
23. A. Szymborska, Sieroctwo społeczne; Wiedza Powszechna; Warszawa 1969
24. www.psychoteksl.com
25. Ppłk I. Dybalska; Pomoc udzielana przez Służbę Więzienną osobom zwalnianym z zakładów karnych i aresztów śledczych w polskim systemie penitencjarnym, Praca Socjalna nr 4 z 2002 roku
26. www.medweb.pl
27. Ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (Dz.U. 02.62.558 z późniejszymi zmianami).
28. A. Olech, T. Kaźmierczak; Funkcjonowanie pomocy społecznej w warunkach klęski żywiołowej; Ośrodki pomocy społecznej wobec powodzi w 1997 r., Praca socjalna nr 2 z 2002 roku.
29. A. Zych; Słownik gerontologii; Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa 2001

